

Igor MERA, ESK sindikatuko ordezkariari elkarrizketa

1. ESK sindikatuak zergatik parte hartzen du aberastasunaren bidezko banaketari buruzko behatoki batean?

Gu Hego Euskal Herriko sindikatu talde txiki bat gara, eta XX. mendeko 80ko hamarkadaren amaieratik ari gara lanean. Gure erakunde sindikalak sistema kapitalista gainditu nahi du, ezinbesteko urratsa baita pertsona guztien arteko berdintasun eta justizia printzipioetan oinarritutako gizarte eraikitzeke.

Hasiera hasieratik, ESKn oso kezkatuta egon gara sistema ekonomikoak bazterretan uzten duen jendearekin. Pobrezia eta gizarte bazterketa gero eta kezkarriagoak dira gizarte neoliberaletan. Azken 40 urteetan jasaten ari garen ongizate estatuaren aurkako etengabeko erasoen helburua irabazi tasak eta metaketa kapitalistaren tasak handitzea da.

Alde horretatik, kezkatzeak eta pobreziarekin amaitzeko aktiboki lan egiteak ezin du alde batera utzi oharkabean igarotzen den errealitatea argitzea, hau da, aberastasunaren metaketa.

2. Zergatik dira arazo aberastasun metaketa eta ondorioz sortzen duen desberdintasuna?

Ez da erantzun erraza hain tarte laburrean, baina laburbilduz esan dezakegu aberastasunaren metaketa ezinezkoa dela ustiapenik gabe. Kapitalaren langile klasearen ustiapenaren kontzeptu marxista klasikoari, kapitalak bere etekinak ainguratzen dituen gainbalioa ateratzeko, azken hamarkadetan gure praxi sindikalean sartu diren ustiapen bektoreak gehitu behar dizkiogu.

Sistema kapitalistaren funtzionamendua ezin da azaldu zainketa lanak eta emakumeen diskriminazioa ezkutatu gabe, bai ongizate estatu moduan "etxekotutako" fasean, bai fase basatienetan, hala nola egungo neoliberalismoan. Kapitalak etekin eta metaketa tasa izugarriak baino ezin ditu lortu, mesprextutik bizitzaren ugalketarako beharrezkoak diren lan guztietara. Galdu irabazien kontuetan, kapitalak ez dauka irabazirik lortu ezin duen pertsonen bizitzak zaindu eta garatzeko gastu partidarik. Beren iraupenerako ezinbestekoak diren lan horiek inolako ordainsaririk gabe azpikontratitzen dira emakumeekin, edo oso kostu txikian, sistematikoki erasotzen duten ongizate egoerarekin.

Era berean, ezinezkoa da etekinak ateratzea eta kapitala metatzea lurreko baliabide naturalak ustiatu gabe. Gero eta itzulera tasa urriagoek eragindako kapitalismoak gero eta baliabide natural gehiago ustiatu behar ditu, eta gero eta gehiago ustiatu behar ditu pertsonak, etekinak bermatzeko.

Duela urtebete, konfinamenduaren erdian, kapitalaren eta birus baten arteko paralelismoa egiten genuen. Biak ala biak errealitate hilak dira, eta kolonizazioa eta

bizitzaren ustiapena behar dituzte ugaltzeko. Biek ala biek ez dute mugarik, beren apopiloak heriotzaraino eramanez.

Kapitala birusa dela esaten badugu, aberastasunaren metaketa birus horrek kolonizatzen dituen gizarteetan sortzen duen gaixotasuna da. Aberastasunaren metaketak, lehenik eta behin, pobrezia eta gizarte bazterketa sortzen ditu, batez ere kapitalak "ez pertsona" izendatzen dituen pertsonengan, hau da, beren interesentzat funtzionalak ez diren pertsonengan eta, beraz, ez dute merezi inolako begirunerik. Azken 40 urteetan jasan ditugu, baina finantza krisiaren aurreko zikloan eta pandemia garai honetan ere areagotu egin diren capital metaketaren prozesu gogorrek, gero eta gehiago hurbiltzen gaituzte desintegrazioarako joera duten gizarteetara.

3. Zein dira planteatutako irtenbideak?

Lehenik eta behin, uste dugu egitura politiko administratiboak (Estatuak) behar ditugula, bizitza bere dimentsio guztietan babesteko eta praktikan pertsona guztiok autonomiaz eta askatasunez bizi ahal izatea bermatzeko.

Zentzu horretan, behar-beharrezkoa da fiskalitateari buruz hitz egitea eta aberastasunaren banaketan fiskalitateak izan behar duen paperari buruz hitz egitea. Berezko zerga gaitasuna duten foru lurraldeetan bizi garenez, guztiz lotsagarria da presio eta progresibitate fiskalari dagokionez EBren ilaran egotea. Gure erakundeek, kapitala mozkortzen saiatu beharrean, hamarkadak daramatzate beren sen baxuak elikatzen. Eraitza gero eta argiago ikusten dugu, belaunaldien arteko aurrerapen sozialaren logika aspaldi hautsi bazen ere, joan den hamarkadako finantza krisiak erakutsi zigun soldatak doitzeko eta devaluatzeko politikek sortzen duten txikizioa.

Hemen ez dugu lekurik enpleguari kritika egiteko edo enplegu betea edo lan bermatua bezalako kontzeptuak desmuntatzeko; besterik gabe, eta ia titular mailan, esan behar dugu guretzat enplegua errenta eta eskubide sozialak eskuratzeko bidea izatearen paradigma gainditu egin behar dela. Enplegatuta egotea ez da guk pertsona gisa dugun beharra, kapitalak gure bizkarrean kargatu duen betebeharra baizik.

Gure ustez, pertsona orok du, jaiotzeagatik, inork kendu edo baldintzatu ezin duen duintasuna eta, beraz, publikoaren zeregina izan behar da, hobeto esanda, pertsona guztiok gure autonomia eta askatasun indibidualetik gara gaitezen baldintza materialak bermatzea. Baldintzarik Gabeko Oinarrizko Errenta bezalako proposamen bat oso erakargarria eta iradokitzailea izan da beti ESK osatzen dugun emakume eta gizonontzat.

Gure existentzia materiala bermatuta edukita, askoz askatasun handiagoa izango genuke kapitalarekin gatazkatzeko, ateratzen digun gainbalioaz jabetzeko. Askatasun handiagoa izango genuke bizitza merezi duten bizitzak bizitzeko, gizonen eta emakumeen arteko berdintasunetik zaintzeko eta zaintzeko. Baldintzarik gabeko Oinarrizko Errentarekin oinarri onak izango genituzke justizian, berdintasunean eta hartzen gaituen planetaren mugekiko errespetuan oinarritutako gizartea eraikitzeko.